

Voor bij de horizon leven

Zondag 2 april 2017

Ichthuskerk, Zoetermeer

Lezing: Johannes 11: 1-7 en 14-44

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lied voor de dienst: “Veertig dagen nog tot Pasen” (ONC/Ichthusbundel 142: 1, 3 en 4)

Welkom

Aanvangslied “Here Jezus om uw Woord” (NLB 314: 1 en 2)

Bemoediging en groet

Psalm van de zondag: Psalm 43

Zingen 43: 1, Lezen 43: 1-5 (BGT), Zingen: 43: 3

Kyrie

Kyrielied “Voor mensen die naamloos” (NLB 647: 1, 3 en 4)

Met de kinderen:

Gebed, verhaal: Tom en oma

Lied: “Een schoot van ontferming” (NLB 158b)

Lezing: Johannes 11, 1-7 en 17-44 (Annette Doorn)

Lied: “Zingt voor de Heer een nieuw gezang” (NLB 655: 3, 4 en 5)

Preek: Voorbij de horizon leven

Wat een ellende.

De beelden van de hongersnood in Afrika verdringen inmiddels de beelden van oorlog en verwoesting in Syrië en Irak van het beeldscherm.

De hongersnood is het grootst waar mensen naast in de droogte, tussen gestorven geiten en uitgeputte bronnen ook nog lijden onder oorlogsgeweld.

Terwijl het arme deel van onze wereld zucht onder de klimaatsverandering en El Nino, schaft de president van Amerika alle regels af die de CO₂ uitstoot in de VS moeten verminderen, en steggelen we in Europa over onze eigen politieke besognes, sluitende begrotingen bijvoorbeeld, komende verkiezingen of kabinetsformaties en proberen we elkaar de kosten van het Brexit in de schoenen te schuiven.

“Waar gaat het met deze wereld naar toe?”, ben je geneigd te vragen.

En dan heb ik het nog niet eens over het leed dat ons nog veel harder treft. Het leed dichtbij. Vrijdag nog stierf er een gemeentelid van ons na een jarenlang gevecht tegen een slopende ziekte. Hij laat een vrouw achter en kinderen en kleinkinderen.

Wat een ellende.

In welke wereld leven we eigenlijk?

En God zag dat het goed was. Daar begint de bijbel toch mee? Deze wereld is toch als een goede, als een complete wereld geschapen? Een wereld waar leven mogelijk is, een wereld waar mensen elkaar niet het leven onmogelijk zouden moeten kunnen maken. Een wereld waar het leven toch niet zomaar door een gemuteerde cel of een dichtgeslibde ader verwoest zou moeten kunnen worden?

Is er nog iets van God te vinden in deze wereld, in ons leven?

Is er nog iets van leven te vinden in deze wereld, in ons eigen bestaan, in ons hart.

Is er nog hoop voor deze wereld?

Terechte vragen. Ze overvallen mij ook geregeld. Wat heb ik nog aan de wereld te vertellen, met mijn blijde boodschap, als bij zoveel mensen alle hoop en moed uit handen wordt geslagen door wat het leven hen aan doet.

Terechte vragen. Die mensen elkaar al eeuwen lang stellen.

Echte antwoorden hebben we geloof ik nooit gekregen. Ik heb ze in ieder geval nooit gehoord.

En dan dit verhaal.

Het verhaal van Lazarus en zijn twee zussen: Maria en Martha.

Zij worden persoonlijk aan den lijve geconfronteerd met de onafheid van deze wereld. Zij worden gedwongen om om te gaan met ziekte, ernstige ziekte, ziekte die leidt tot overlijden. Martha en Maria moeten zich staande houden terwijl ze zien dat een geliefde uit hun handen glipt. En Lazarus – tja Lazarus, het is al nauwelijks voor te stellen om ziek te worden en te voelen dat je het niet gaat redden. Wat gaat er in je om als je hoort van de dokter dat genezing menselijkerwijs niet meer mogelijk is? Dat de ziekte zal winnen en dat je je moet voorbereiden op een afscheid? Dat je het niet zult overleven?

Martha en Maria stellen de familie en vrienden op de hoogte. Als je nog afscheid wilt nemen, dan moet je snel zijn, nu kan Lazarus je nog te woord staan.

Ook Lazarus' goede vriend Jezus wordt op de hoogte gebracht. Jezus is in het Overjordaanse – in Judea wordt het hem te heet onder de voeten – maar na twee dagen besluit Jezus toch om terug te gaan naar Judea, om Lazarus, Martha en Maria te bezoeken. Terug naar Bethanië, vlak bij Jeruzalem – als dat maar goed gaat.

Als Jezus en zijn leerlingen in Judea aankomen, is Lazarus al gestorven.

Waarom wachtte Jezus dan twee dagen, als hij nu toch naar Judea komt? En hoe lang hebben ze over dat kleine stukje gedaan als Lazarus al vier dagen in het graf ligt?

De Evangelist Johannes goochelt weer eens met getallen.

Waarom wacht Jezus twee dagen? Dat laat zich raden: omdat hij op de derde dag naar Judea moet gaan. De derde dag. Dat is de dag waarop de bruiloft in Kana wordt gevierd, dat is de dag waarop Maria, de zus van Lazarus zal ontdekken dat Jezus niet dood is, maar is opgestaan. De derde dag, dat is de dag van het Koninkrijk, dat is de dag van de opstanding.

Hoe kan Lazarus dan vier dagen in het graf liggen? Dat kan ook niet, maar het volksgeloof uit de Bijbelse tijd leerde dat de eerste dagen de levens geesten nog in de buurt van de gestorvene blijven, maar dat op de vierde dag dat echt voorbij was: Lazarus ligt al vier dagen in het graf: dat betekent: hij is echt definitief dood.

Naar onze begrippen dan. Want voor Jezus is het de derde dag. De dag waarop Eeuwige zijn volk doet opstaan (Hosea 6: 2-3), de dag van de redding. Dit is : D-day!

Natuurlijk is dit verhaal de ouverture van het opstandingsverhaal. Een voorteken van Jezus' eigen opstanding: alle ingrediënten van het paasverhaal zijn al aanwezig: het opstaan, het verdriet, de vrouwen bij het graf, zelfs de vraag: 'waar hebben jullie hem neergelegd' is een voor-echo van het paasverhaal.

Dit verhaal helpt ons het paasverhaal te begrijpen.

Dit verhaal leert ons anders naar het leven te kijken.

Er wordt niets ontkend in dit verhaal. De harde werkelijkheid wordt niet tussen haakjes gezet. Dood is dood. De dood is een wreed en stinkt. Jezus is ten diepste geroerd door het overlijden van zijn vriend Lazarus. Hij huilt. Hij ergert zich ook. Alles wordt hem te veel. Hij ergert zich aan de omstanders – die er niets van begrijpen. Zij weeklagen uit gewoonte. En ook Maria en Martha – zij begrijpen Jezus niet, net als de leerlingen.

Jezus kijkt over de dood heen. Voor Jezus is de dood niet een onoverbrugbare grens. Voor Jezus is het een mogelijkheid. Een mogelijkheid om te laten zien wat echt leven is. Als je het maar verstaat. Er is er maar één in dit verhaal die het verstaat. Er is er maar een die het echte leven hoort. Die ene is Lazarus. Hij luistert echt naar Jezus. Hij verstaat wat Jezus zegt: "Lazarus! Hierheen, naar buiten!" *Deuro Exo*, in het Grieks. Het is Lazarus' *Exodus*. Lazarus' bevrijding uit de banden van de dood. Lazarus begrijpt het. Opstanding is niet iets van 'de laatste dag' iets van het einde der tijden, zoals zijn zussen denken. Opstanding is niet opstaan uit een slaap zoals de leerlingen denken, opstanding kan elke dag gebeuren. Waarom niet vandaag?

Opstanding gebeurt overal waar mensen de stem van Jezus horen: *Deuro, Exo*: Kom naar buiten en ga leven. Bevrijd leven. Bevrijd van alle banden die je aan de dood binden.

Jezus leert hier wat geloven is: het is voorbij de horizon kijken. Het is geloven in een visioen van leven. Daar past ook zo goed die uitspraak van Jezus bij: *“Ik ben de opstanding en het leven. Wie in mij gelooft zal leven, ook als hij sterft.”* (Jh 11, 25). Daar gaat het om bij Jezus. Hij heeft het niet over leven en sterven, zoals wij het er over hebben. Bij Jezus kun je in dit leven, toch dood zijn, omdat ze vast zit in dit leven. Afgestompt. Murw van alles dat moet. Weggezakt in wanhoop of depressie. Je kunt dood zijn in dit leven, terwijl het lijkt of je het gemaakt hebt. Zoals de leerlingen van Jezus, zoals de farizeeën en de Schriftgeleerden. Zij hadden het op hun eigen manier gemaakt in het leven, en toch leven zij niet echt volgens Jezus. Ze zitten vast in denkbeelden die ze blind maakt voor waar het echt om gaat.

Ik vond op internet dit **schilderij**. Het hangt in het Van Gogh museum. Het is 'De opwekking van Lazarus' - naar Rembrandt staat erbij. Vincent van Gogh had van zijn broer Theo een aantal pentekeningen van Rembrandt gekregen. Waaronder een van de opwekking van Lazarus.¹ En Van Gogh heeft met de prent in de hand het tafereel geschilderd. Natuurlijk geheel in de stijl van Van Gogh, maar onmiskenbaar naar het voorbeeld van Rembrandt. Kijk daar is Lazarus, en dat zijn z'n twee zussen. Het is een detail uit het schilderij van Rembrandt, maar Van Gogh heeft een opmerkelijk verschil geschilderd. Eén ding is opvallend anders.

Het gezicht van Lazarus. Het lijkt erop of Van Gogh aan Lazarus zijn eigen gezicht heeft gegeven. Het gezicht van Lazarus in dit schilderij lijkt spreken op het gezicht van Van Gogh dat we kennen uit zijn zelfportretten.

En zo schildert van Gogh zijn eigen preek bij dit verhaal: Ik ben Lazarus – zegt van Gogh in het schilderij. Ik moet opstaan uit mijn dode leven. Ik moet het leven weer ingaan. Ik mag leven. Zo vormt dit schilderij de sleutel bij het verstaan van het wonderbaarlijke verhaal van de opwekking van Lazarus: Wij mogen geloven dat we leven op de derde dag. Dat we bevrijd mogen leven in het spoor van Jezus: want hij is de opstanding en het leven. Wie in hem gelooft zal leven, ook al is hij gestorven.

Wij mogen op weg gaan, uit onze vastomlijnde kaders en veilige posities komen, loslaten en op weg gaan, het avontuur aangaan.

Als opgewekte mensen op weg gaan naar Pasen.

Amen

Muziek

Lied: "De toekomst is al gaande" (NLB 605: 3, 4 en 5)

Overlijdensafkondiging

Dankgebed, voorbeden, Stil gebed, Onze Vader

Mededelingen

Collecte: 40-dagenproject; wijkwerk: kerkdiensten

Slotlied "Zolang wij adem halen" (NLB 657: 1 en 4)

Zegen

Lied bij het uitgaan: "Licht dat terug komt" (ONC/Ichthusbundel 102)

¹ <http://www.scriptio.nl/Nieuwsbrief/Esriptio-0710a.html>